

UDK

Prethodno priopćenje
Preliminary communication

DOI

Analiza populacijskih politika zaprešićkog područja

Analysis of population policies in the Zaprešić area

DANIJEL BAČAN

Izvod

Zaprešićko područje čini Grad Zaprešić i sedam okolnih općina koje čine njegovu najjaču gravitacijsku zonu i sve do 1990-ih sačinjavali su jedinstvenu gradsku općinu. Ovih osam jedinica lokalne samouprave ima već dugi niz godina izraženu useljeničku demografsku komponentu te stagnirajuću prirodnu promjenu. U odnosu na ostatak Hrvatske demografska slika ovoga područja je znatno pozitivnija. Svrha je ovoga rada uvidjeti koliko populacijske politike Grada i općina na lokalnoj razini utječu na demografska kretanja stanovništva posljednjih dvadeset godina s naglaskom na razdoblje od 2010. do 2020. godine. U radu je korištena metoda intervjua i postupci sinteze, analize i interpretacije sekundarnih podataka iz dostupne literature. U konačnici se zaključuje kako još ne postoji povjerljiva povezanost populacijskih politika na demografska kretanja područja te je potrebno daljnje istraživanje i razvoj validacije mjera populacijskih politika na lokanim razinama.

Ključne riječi: populacijske politike, demografska kretanja, Zaprešić, grad, općine

Abstract

The Zaprešić area consists of the City of Zaprešić and the seven surrounding municipalities that make up its strongest gravity zone and until the 1990s they formed a single city municipality. These eight units of local self-government have for many years had a pronounced immigrant demographic component and a relatively stagnant natural change. Compared to the rest of Croatia, the demographic picture of this area is much more positive. The purpose of this paper is to see how much the population policies of the City and municipalities at the local level affect the demographic trends of the population over the past twenty years with an emphasis on the period from 2010 to 2020. The paper uses the interview method and the procedures of synthesis, analysis and interpretation of secondary data from the available literature. Finally, it is concluded that there is no confidential link between population policies and demographic trends in the area, and further research and development of the validation of population policy measures at local levels is needed.

Key words: population policies, demographic trends, Zaprešić, city, municipalities

UVOD

U Hrvatskoj je demografska slika države jedna od „bolnih“ tema javno-političkog života unazad zadnjih dvadeset i više godina. Većina demografskih pokazatelja kretanja stanovništva, a prije svega stopa nataliteta i ukupna migracija na razini cijele države, odnosno na razini brojnih jedinica lokalne samouprave pokazuje negativna kretanja. Ipak, postoje izuzeci općina i gradova s pozitivnim ili barem stagnirajućim demografskim kretanjima, koji se nalaze i u sklopu ovoga rada. Nameće se pitanje jesu li ti pozitivni demografski trendovi rezultat populacijskih politika donesenih na državnoj, regionalnoj (županijskoj) ili lokalnoj (općinskoj, gradskoj) razini. Cilj je ovog rada kroz primjere populacijskih politika Zaprešića i okolnih mu općina uvidjeti njihov utjecaj na kretanje broja stanovnika, odnosno na opću demografsku sliku tog prostora gledanu na lokalnoj općinskoj, odnosno gradskoj razini. Svrha je ovoga rada pridonijeti što boljem poznavanju utjecaja i djelovanja populacijskih politika na demografska kretanja i to na razini jedinica lokalne samouprave. Kao prostorni obuhvat uzeto je područje Grada Zaprešića i njemu okolnih sedam općina: Bistra, Brdovec, Dubravica, Jakovlje, Luka, Marija Gorica i Pušća. Navedene jedinice lokalne samouprave (JLS) bile su dio jedinstvene gradske općine Zaprešić do početka 1990-ih s izuzetkom Općine Jakovlje, koja je bila dio Općine Stubica (Goljački, 2015). Osnivanjem Zagrebačke županije prostor ovih osam JLS-ova počinje tvoriti jedinstvenu užu gravitacijsku zonu Grada Zaprešića i zajednički potpada pod Policijsku upravu Zaprešić. Vremenski period rada bazira se na novijem razdoblju, odnosno od 2001. godine kao polazišne godine za analizu populacijskih politika, dok se za opću demografsku sliku prostora uzimaju i rezultati popisa te određeni općinski podaci i iz ranijih razdoblja.

Prethodna istraživanja populacijske politike su brojna i sveprisutna u znanstvenim radovima, a svakako su najpoznatija na nacionalnim razinama. Sukladno temi ovoga rada važnija su istraživanja populacijskih politika na lokalnim i regionalnim razinama, koja ipak nisu tako mnogobrojna, pa je ovdje naveden pregled radova povezanih s cjelokupnom populacijskom politikom Hrvatske. Friganović (1984) detaljno razlaže demografska kretanja i populacijske politike tadašnjih zajednica općina, te se zaključuje kako su demografska kretanja rezultat društveno-gospodarskih. Prema tome populacijske politike zajednica općina ne bi se trebale donosi *per se*, nego u

sinergiji sa cjelokupnim razvojem prostora. Friganović i Šterc (1993) iznose teze o potrebnim oblicima populacijskih politika u samostalnoj Hrvatskoj te smatraju da je prvi korak pronatalizam, drugi se odnosi na poboljšanje predškolske infrastrukture, treći na školsku infrastrukturu i četvrti na sagledavanje prihoda obitelji i određenja broja članova prema obiteljskim mogućnostima. Milinković (1996) daje teorijski pregled o populacijskoj politici s primjerom na Hrvatskoj, dok Wertheimer-Baletić (2000, 2004, 2005a, 2005b) piše kako je najprihvatljiviji oblik politike, s najboljim rezultatima za Hrvatsku, pronatalitetna populacijska politika i to eksplicitnog tipa, a uz to u radovima iznosi brojne teorijske postavke o populacijskim politikama i usporedbe Hrvatske s drugim europskim državama. Križić (2005) i Živić (2007) analiziraju usvojene populacijske politike, a Čipin i dr. (2014) ističu razine primijenjenih mjera u revitalizaciji Hrvatske. U Hrvatskoj je još uvijek na snazi službeni dokument *Nacionalne populacijske politike* iz 2006. godine, dok je prethodno prvi dokument iz tog područja demografije donesen tek 1996. godine (Vitez, 2017). Od strane literature zanimljivo je istaknuti radove o populacijskoj politici u susjednoj Sloveniji, s kojom zaprešićko područje graniči i čini jedinstvenu zonu naseljenosti u Savsko-sutlanskoj dolini. Stropnik i Šircelj (2008) pišu kako Slovenija ima razvijenu obiteljsku populacijsku politiku kroz razne pogodnosti za roditelje i kroz predškolsku infrastrukturu za djecu. Drobne i Drešček (2019) govore o slovenskoj redistributivnoj populacijskoj politici te kako je zamijećen razvoj slovenskih regija prema HDI-u sukladno doseljavanju.

Što se tiče populacijskih politika u zaprešićkom području, do sada nije napisan niti jedan rad slične tematike, osim historijskogeografskih radova iz kojih se mogu iščitati demografski razvoj prostora odnosno što je na taj razvoj utjecalo. Slukan-Altić (2007) piše o razvoju Brdovca i njegove uže okolice pod utjecajem željeznice, i ističe da je Zaprešić vodeću ulogu u razvoju područja preuzeo tek 1950-ih godina otvaranjem industrijskih postrojenja. Područje Zaprešića i okolnih mu općina često se uvrštava u tzv. Južno Zagorje, iako lokalno stanovništvo većinski izražava stav kako ne pripadaju Hrvatskom Zagorju (Klemenčić, 2017), a osobito od vremena formiranja Zagrebačke županije. U 1990-im nastaje pojam Brdovečko prigorje ili Marijagoričko prigorje te se pod tim nazivom nerijetko navodi područje sjeverozapada Zagrebačke županije (Goljački, 2015). Zaprešićko područje u medijima se često prezentira kao useljeničko i visokorazvijeno te se sam Grad navodi kao mjesto pozitivnih demografskih

kretanja. Potrebno je spomenuti i *Monografiju Grada Zaprešića* iz 2015. godine u kojoj Višnja Goljački (Goljački, 2015) na više stotina strana detaljno opisuje povijest zaprešićkog kraja te se iz nje mogu iščitati i brojni demografski obrasci istaknuti u narednim poglavljima. Za potrebe rada jako su važni i dokumenti Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade iz 2020. i 2021. godine pod nazivom „Demografske mjere JL(R)S-ova“ u kojima se detaljno navode sve populacijske politike istraživanih JLS-ova u zadnje dvije godine (SDUZDM, 2021).

METODOLOGIJA

Za potrebe ovog istraživanja korišteni su primarni i sekundarni podaci. Sekundarni podaci dobiveni su iz dostupne literature vezane uz samu temu te su korišteni postupci sinteze, analize i interpretacije podataka pronađenih u literaturi. Najveća korist sekundarnih podataka bila je prilikom konstrukcije teorijskog okvira rada, odnosno analize demografskog razvoja Grada Zaprešića i okolnih općina. Podaci su bili i od velike koristi prilikom sastavljanja pitanja za intervju, u raspravi te u zaključku cjelokupnog rada. Kod sekundarnih podataka zabilježena je blaža nedostatnost statističkih podataka o demografskim pokazateljima pod utjecajem populacijskih politika, pa je taj kvantitativan dio nadomješten većom orijentiranošću na kvalitativnu analizu. Što se tiče primarnih podataka, oni su dobiveni metodom intervjua, koji je imao pet pitanja te jednog sugovornika. Prilikom upita za intervju o populacijskim politikama u upravi Grada Zaprešića upućuje se na Nevenku Horvat Slatković, savjetnicu za financije u Odjelu za društvene djelatnosti grada.

DEMOGRAFSKI RAZVOJ GRADA ZAPREŠIĆA

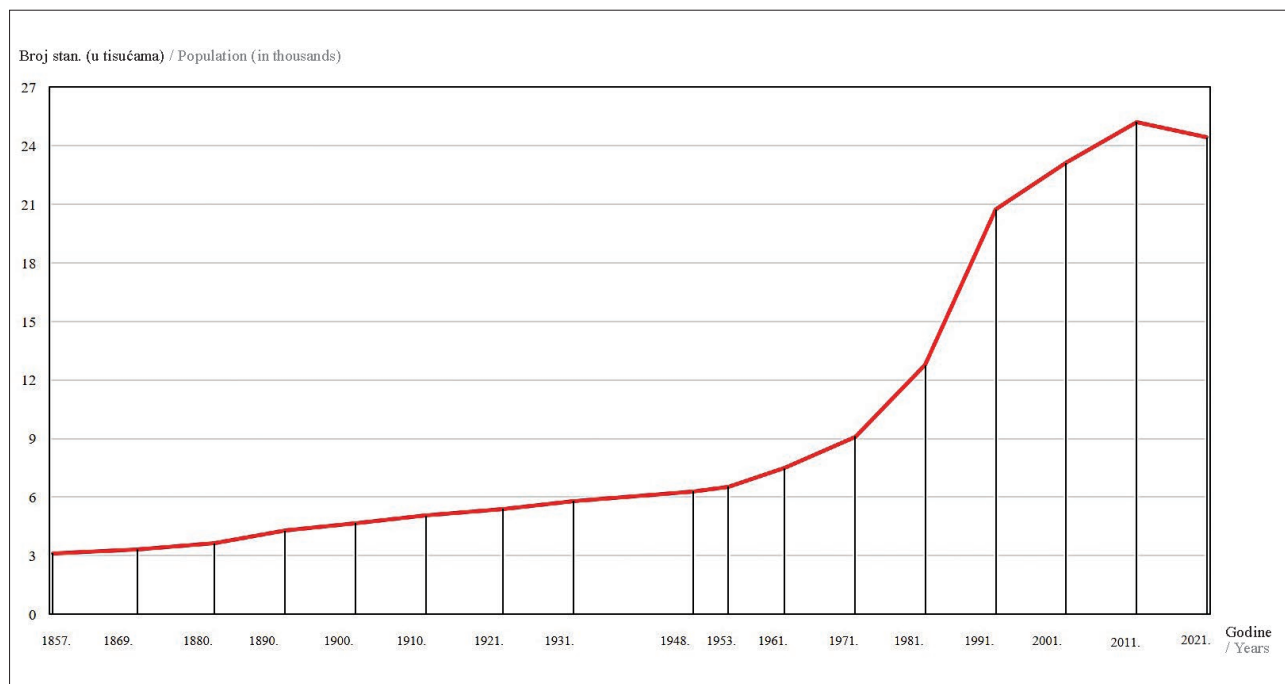
Grad Zaprešić smjestio se na sjeverozapadnoj strani Zagrebačke županije uz križanje Xa i X prometnog koridora, odnosno autocesta A2 i A3 te uz državnu cestu D225 (Goljački, 2015). Ovako dobar prometni smještaj dao je Gradu veliku prometnu važnost tokom povijesti, iako ga je ušće Krapine u Savu prostorno priječilo u širenju na jug te prema Zagrebu. Današnje formiranje grada počinje od 1950. godine razvojem industrije, dok se prethodno veća važnost pridavala obližnjem Brdovcu (Klarić, 1986). Ubrzanom razvojem industrije javlja se potreba za radnom snagom, koja dolazi iz Hrvatskog zagorja te se polako maleno naselje s jedva tri tisuće stanovnika pretvara

u maleni grad s pet i više tisuća stanovnika (sl.1). Prvu demografsku ekspanziju Zaprešić doživljava u 1970-im i 1980-im godinama kada se počinje razvijati kao satelitski grad Zagreba (Klarić, 1986).

Ključnu točku u demografskom razvoju odigrala je izgradnja prometnog čvora Jarek i uspostava direktne autobusne veze s Črnomercem početkom 1980-ih (Blažić, 2019). Ovako laka i dobra povezanost nagnala je brojne Zagrepčane na preseljenje u Zaprešić i time je otpočela druga faza, demografskog razvoja Grada. Ova faza obilježena je, dakle, početkom formiranja Zaprešića kao satelitskoga grada. Usporedno se mogu promatrati i slični prostorni te demografski razvoji u široj zagrebačkoj okolici za što je presudno bilo osnivanje zajednica općina prema Ustavu SFRJ iz 1974. godine što je omogućilo početak razvoja satelitskih gradova (Klarić, 1986). Upravo se ova faza podudara s fazom relativne decentralizacije Grada Zagreba, u kojoj stanovništvo brže raste u gradskoj okolici nego u Gradu (Bašić, 2005).

Treću fazu demografskog razvoja Zaprešića obilježavaju ratne 1990-te i veliko doseljavanje stanovnika s područja Hercegovine i drugih ratom zahvaćenih dijelova Hrvatske. I ova faza obilježena je prometnom prekretnicom, kada se na početku desetljeća uspostavlja prigradska željeznička linija Harmica-Dugo Selo što još više povećava privlačnost Grada za život (Blažić, 2019). Veliki prostorni razvoj Grada veže se upravo uz ovu fazu i naselje dobiva jasnu vizuru grada formiranu kućama u nizu po uzoru na neka anglosaksonska gradska predgrađa (Goljački, 2015). Bašić (2005) opisuje kako se u ovome vremenu Zagreb suočio sa snažnim populacijskim pritiskom doseljenika, što je naprosto moralo rezultirati populacijskim rastom satelitskih gradova, a najveći porast zabilježile su Sesvete.

Četvrta faza demografskog razvoja otpočinje početkom 2000-ih kada se grad i dalje širi brojem stanovnika te prostorno, bilježe se visoke stope prirodnog prirasta prije svega kod doseljenog stanovništva iz prethodne faze (Bačan, 2019). Ovo je i prva faza gdje se bilježi i ozbiljnija pojava populacijske politike, prije svega kroz gradnju i obnovu institucija namijenjenih djeci, poput škola, vrtića, školskih dvorana, sportskih terena. Doseljavanje u grad i dalje je prisutno, no u manjoj mjeri, a doseljenici su i dalje Zagrepčani, Zagorci i Slavonci (Goljački, 2015). Glavni je motiv u ovoj fazi doseljavanja prometna dostupnost Zaprešića, kao i ostalih zagrebačkih satelita te uviđanje veće kvalitete života u manjim gradovima (Orjević, 2012).

Sl. 1. Promjena broja stanovnika Grada Zaprešića od 1857. do 2021. godine (izvor: DZS (2005, 2013, 2022))

Fig. 1 Change in the number of inhabitants of the City of Zaprešić from 1857 to 2021 year (source: DZS (2005, 2013, 2022))

Zadnja faza demografskog razvoja Zaprešića počinje 2016. godine kada prirodna promjena postaje negativna i takvom ostaje sve do danas. Ekspanzija Grada je završila te i prostorno širenje Grada stagnira, na zadnjem popisu 2021. godine javlja se i smanjenje broja stanovnika. U ovoj fazi ključnu ulogu u demografskom razvoju preuzimaju populacije politike o kojima će biti riječ u narednim poglavljima. Razlozi doseljavanja u grad ostaju više-manje isti u odnosu na prethodnu fazu uz to što se javlja i ekološka komponenta manje zagađenosti Zaprešića i ostalih satelitskih gradova (Gupta, 2019).

DEMOGRAFSKI RAZVOJ OKOLNIH OPĆINA

Gledajući demografski razvoj općina zaprešićkog područja mogu se uočiti neke razlike u odnosu na Zaprešić. Općina Brdovec sve do 1950-ih imala je zbog željezničkog kolodvora i dužeg povijesnog razvoja veću političku, crkvenu i demografsku važnost u odnosu na prostore danas drugih općina. Razvojem zaprešićke industrije primat razvoja preuzima Zaprešić, dok Brdovec demografski stagnira do 1990-ih (Slukan-Altić, 2007). Važnu ulogu imala je i Općina Bistra zbog položenosti uz tada glavnu prometnicu prema Hrvatskom zagorju (Blažić, 2019). Novija demo-

grafska kretanja u općinama vežu se uz ratne 1990-te kada se puno stanovništva doseljava u Brdovec i Bistru, pa tako nastaju naselja kolokvijalno zvana „Brdovečki Beverly Hills“ (doseljenici iz BiH zaposleni u Njemačkoj) i „Herceg Bistra“ (doseljenici iz Hercegovine) (Bačan, 2019). Veliku važnost u demografskoj slici okolnih općina ima i pojava vikendaštva, odnosno veliki broj kuća, koje daju izgled guste naseljenosti i izgrađenosti prostora, zapravo je prazno većinu vremena. Prisutan je i fenomen doseljavanja vlasnika vikendica ulaskom u mirovinu (Goljački, 2015). Osim Brdovca i Bistre, pozitivna demografska kretanja dugo su se bilježila u Pušći, koja se značajno razvija u posljednjih dvadesetak godina. Novija demografska kretanja zadnjih 20 godina pokazuju kako i dalje postoji tendencija doseljavanja u okolne općine, no podaci vitalne statistike (tab. 1) za sve su JLS zadnjih deset godina negativni ili stagnirajući. Stopa prirodne promjene najnegativnija je upravo u Bistri te u Dubravici, Mariji Gorici i Jakovlju (ZZPUZZ, 2020). Ovo se može povezati i s nekim položajnim karakteristikama prostora, Dubravica je položena na krajnjem sjeverozapadnu promatranog prostora i nema prigradsku željeznicu, Marija Gorica je pretežno brdovita općina i ima malo prostora za dalje širenje naselja bez značajnih zahvata, dok Jakovlje isto ima lošiji položaj na sjeveroistočnoj periferiji gravitacijskog utjecaja Zaprešića.

Tab. 1. Prirodno kretanje JLS-ova zaprešićkog područja od 2010. do 2020. godine

Tab. 1 Natural movement of local self-government units in the Zaprešić area from 2010 to 2020 year

Općina / grad Municipality / City	Broj rođenih Number of births	Broj umrlih Number of deaths	Stopa prirodne promjene Rate of natural change
Bistra	531	794	-0,26
Brdovec	1051	1143	-0,09
Dubravica	114	215	-0,10
Jakovlje	373	518	-0,15
Luka	143	202	-0,06
Marija Gorica	188	295	-0,11
Pušća	242	294	-0,05
Zaprešić	2372	2288	1,04

Izvor: DZS (2021a), ZZPUZZ-u (2020)

Source: DZS (2021a), ZZPUZZ-u (2020)

POPULACIJSKE POLITIKE GRADA ZAPREŠIĆA

Populacijska je politika skup mjera i akcija, najčešće ugrađenih u zakonska rješenja, kojima država usmjerava razvoj vlastita stanovništva, njegov prostorni razmještaj, brojčano kretanje, broj živorođenih i umrlih, a, također, događaju se i promjene u dobno-spolnim, socioekonomskim i obrazovnim strukturama stanovništva (Nejašmić, 2005). Time se određeno opće kretanje nastoji uskladiti s razvojnim državnim ciljevima na različitim prostorima. Četiri su osnovne vrste populacijskih politika: poticajna (potiče rast broja stanovnika), restriktivna (potiče smanjenje broja stanovnika), redistributivna (potiče preseljenje stanovništva) i eugenička (teži općem poboljšanju obilježja stanovništva) (Nejašmić, 2005).

Prve populacijske politike na području današnjeg naselja Zaprešić bile su rezultat strelovitog porasta broja stanovnika Zaprešića. Godine 1979. otvoren je novi vrtić, a godinu kasnije nova škola te su oba objekta smještena u današnjoj gradskoj četvrti Sjever, koja kolokvijalno nosi naziv „Marles“ (Blažić, 2019). Četvrt Sjever ima potpuno drukčiju vizuru u odnosu na ostatak Grada jer su njene kuće građene od strane tvornice „Marles“ iz Maribora te odaju već spomenutu vizuru anglosaksonskih predgrađa (Goljački, 2015). Tako se jasno još i danas može vidjeti i raspoznati useljenički dio Grada. Gradnja tih montažnih kuća može se promatrati kroz vizuru mjera populacijske politike, iako za to ne postoji jasni dokazi u odlukama općinskih vlasti,

no brza gradnja bila je odlično rješenje za Zaprešić koji je populacijski rastao prirodnim i migracijskim kretanjima stanovništva.

U narednom razdoblju od dvadesetak godina nisu bile nužne mjere poticajne populacijske politike jer je prirodni prirast bio visok, no porast broja stanovnika povećavao je pritisak na gradsku infrastrukturu te je bilo potrebno prilagoditi prostorne planove razvoja potrebama za širenjem stambenih dijelova naselja. Uprava tadašnje Općine Zaprešić pretvara velika poljoprivredna zemljišta na sjeveru naselja u građevinska, sve u svrhu daljnje urbanizacije i povećanja broja stanovnika (Blažić, 2019). Ovdje se, dakle, javlja redistributivna populacijska politika, vođena sve od državnog vrha tadašnje države pa sve do lokalne općinske razine u kojem se stanovništvo usmjeravalo prema novim prostorima. Veliki faktor u ovom razdoblju odigrala je i sama cijena zemljišta za novogradnju što je zbog jeftinoće privlačilo puno novog stanovništva (Klarić, 1986).

Stjecanjem samostalnosti države i samoga Grada od okolnih općina te ulaskom u novo tisućljeće javljaju se jasnije populacijske politike u odnosu na prethodno razdoblje. Na populacijski razvoj utjecala je i izgradnja srednje škole 2003. godine, koja je smanjila dnevne migracije učenika prema Zagrebu (Goljački, 2015). Također, ovom se mjerom povećala dnevna migracija učenika iz okolnih općina prema Zaprešiću, pa je Grad jačanjem obrazovne funkcije zadobio i status subregionalnog centara Zagrebačke županije. U Zaprešiću je i sjedište Veleučilišta Baltazar od 2001. godine što gradu daje i visokoškolsku funkciju (Goljački, 2015).

Informacije o novijim (od 2000. godine) populacijskim politikama Zaprešića dobiveni su u intervju te iz dokumenta „Demografske mjere JLP@S-ova 2020./2021. godine“ izrađenih od strane Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade (SDUZDM). Prvo pitanje tražilo je od sugovornice da objasni početak populacijskih politika Grada Zaprešića.

„Moderno razdoblje populacijske politike Grada Zaprešića počinje od 2003. godine kada se počinju dodjeljivati učeničke i studentske stipendije, 2021. godine one su bile 500 kuna mjesečno za učenike i 1000 kuna za studente. Ubrzo je počelo i sufinanciranje smještaja u gradskim vrtićima, pa se tako danas prvo dijete sufinancira s 1400 kuna, drugo s 1520 kuna, dok treće dijete iz iste obitelji ima besplatan smještaj. Ukupno u gradskim vrtićima ima 850 djece, a u privatnim oko 200 djece.“

Gradski vrtić „Maslačak“ svojedobno je djelovao i u općini Brdovec te u općini Pušća, no povećanjem broja djece u okolnim općinama osnovani su samostalni vrtići. Godine 2021. najavljena je gradnja trećeg vrtića u vlasništvu grada, u kojem je prisutno i nekoliko privatnih vrtića, čije je pohađanje, također, sufinancirano od gradskih vlasti (1200 kn za prvo dijete i 1300 za drugo) (ICZ.HR, 2021). Upravo bi se gradnjom trećeg vrtića za cca. 200 djece riješili problemi smještaja za svu gradsku djecu.

Drugo pitanje odnosilo se na mjere (naknadu) za novorođenčad te kako su se one mijenjale kroz vrijeme, odnosno kako se mijenjao njihov iznos.

„Grad Zaprešić dodjeljuje subvencije za novorođenčad, pa se tako za prvo dijete dobiva 2500 kuna, za drugo 5000 kuna, a za treće i svako slijedeće 10 000 kuna. Ne znam od kada su te subvencije prisutne kao mjera niti kako se iznos mijenjao kroz vrijeme.“

Gotovo svaka hrvatska JLS ima neki oblik naknade za novorođenčad no još uvijek ne postaji znanstveni rad na temu koliko zaista ta naknada pridonosi povećanju rodno sti. Na tragu mjera za novorođenčad te prethodno objašnjen vrtićki sistem zaprešićkog područja, sugovornica je upitana za populacijske mjere koje se odnose na školsku djecu

„Unazad tri školske godine zaprešićki osnovnoškolski imaju besplatne udžbenike, a od prethodne godine i radne bilježnice te ostale nastavne materijale. Prije nego je teret besplatnih udžbenika preuzelo Ministarstvo obrazovanja on je padao na Grad, a nakon toga Grad je prenamijenio sredstva na radne bilježnice i ostale školske potrepštine. U sklopu Županije Zaprešić je uključen u „Školsku shemu voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda“.“

Dosad iznesene populacijske politike u skladu su i s dokumentom SDUZDM-a te se one službeno vode kao pronatalitetne populacijske politike, no upitan njihov stvarni utjecaj jer se podosta zanemaruje povezanost sa cjelokupnim društveno-gospodarskim razvojem prostora. Dobar primjer povezanosti je „Školska shema voća i povrća“ u sklopu koje se distribucija poljoprivrednih proizvoda obavlja od strane lokalnih proizvođača čime se želi razviti lokana poljoprivreda i prostor (Župan.hr, 2021). Sugovornici je postavljeno i pitanje kome su većinski usmjerene populacijske politike Grada, odnosno postoji li obiteljska politika.

„Većina gradske populacijske politike orijentirana je na djecu i mlade, dok se za poticanje osnivanja

obitelji čini koliko se može, odnosno sve se mjere mogu shvatiti kao usmjerenje poboljšanja života svakog člana neke obitelji. Grad Zaprešić nema u vlasništvu niti jedan gradski stan te ne postoji politika sufinanciranja rješavanja stambenog pitanja mladih obitelji. Nakon potresa 2020. godine dio stanovnika razorenih zgrada dobiva sufinanciranje za stanarinu u privatnim stanovima i kućama što nije nikako model koji se može primijeniti i u populacijskim politikama.“

Zaprešić je imao zanimljiv demografski i opći razvoj te su njegove populacijske politike upravo rezultat tih specifičnosti osobito glede pitanja stanovanja. Izuzetno veliki udio privatnog vlasništva stambenih objekata stanovnika uzrokuje drukčije postavljanje prema politici stanovanja u odnosu na ostale hrvatske i europske gradove, pa se iz tog razloga danas u Gradu mogu kupiti većinom samo novogradnje, koje su osobito poskupjele pod utjecajem COVID-19 pandemije. Na kraju intervjua sugovornica je priupitana za svoju buduću viziju demografskog razvoj Zaprešića te kako bi ocijenila utjecaj navedenih populacijskih politika na prošli, sadašnji i budući razvoj Grada.

„U budućnosti će svakako trebati redefinirati neke populacijske politike jer su i mehanički i prirodni prirast Grada sve slabiji. Kakav je utjecaj sadašnjih populacijskih politika nešto je teže ocijeniti ako se gleda razdoblje posljednjih deset godina, no ako se gledaju, primjerice, zadovoljstva stanovnika Grada, ona su dosta velika te je puno ljudi zadovoljno za životom u Zaprešiću te se on redovito navodi kao grad u kojem živi mlado stanovništvo i u kojeg se i dalje doseljava i živi s osmijehom.“

POPULACIJSKE POLITIKE OPĆINA ZAPREŠIĆKOG PODRUČJA

Populacijske politike sedam općina iščitane su većinski iz spomenutih dokumenta SDUZDM-a te popraćene podacima dobivenim iz redovitog praćenja vijesti po općinama unazad nekoliko godina od strane autora, kao dobrog poznavatelja tog prostora i njegovog stanovnika.

Populacijska politika Općine Bistra bazira se na poticajnoj politici s naglaskom na djecu i mlade. Tako je prisutna naknada za potrebe novorođenčadi od 1000 kuna za prvo dijete, prisutan je i manji broj stipendija za učenike i studente u kategorijama uspješnosti i deficitarnosti te za slabiji socijalno-imovinski status kod studenta. Od drugih

mjera, tu je subvencioniranje školskih/studentских pokaza, 100 % besplatni školski obrok za djecu nezaposlenih, sufinanciranje vrtića, škole u prirodi, 3000 kn pomoći za potrebite (SDUZDM, 2021). Općina aktivno radi na zapošljavanju svog stanovništva pa je tako uspješno odradila projekt „Zaželi“, a sada je pokrenula projekt „Želim posao“ (Općina Bistra, 2021). U Bistri je aktiva i Udruga mladih Bistrana (BUM) koja aktivno sudjeluje u kreiranju općinske politike glede politika prema djeci i mladima.

Općina Brdovec populacijski je najveća općina zaprešićkog prostora te ima relativno više populacijskih mjera, odnosno njihovih korisnika u odnosu na ostale zaprešićke općine. Prisutne su standardne pomoći za djecu i mlade u vidu stipendija, koje su veće u odnosu na okolne općine i brojnije, za učenike iznose 400 kuna, a za studente 800 kuna mjesečno. Standardna mjera je subvencija za novorođenčad, a ostale mjere odnose se na subvencioniranje produženog boravka u čak tri škole na prostoru općine, sufinanciranje školske prehrane, putničkih pokaza, radnih bilježnica i pribora (SDUZDM, 2021). Ova općina sufinancirala je i gradnju obiteljskog doma s 30 000 kn, odnosno s 15 000 kn za samce. Također, u planu je i izgradnja stambenog kompleksa Januševac, koji bi bio namijenjen obiteljima, a prostirao bi se na trenutno neizgrađenoj površini područja nekadašnje vojarne u neposrednoj blizini kolodvora prigradske željeznice Savski Marof (Općina Brdovec, hr, n.d.).

U sjeverozapadnoj Općini Dubravica posljednjih su godina učinjeni veliki koraci u populacijskoj politici, ova općina nije imala gotovo nikakve mjere za djecu i mlade sve do promjene vlasti na izborima 2017. godine. Novi načelnik uveo je besplatna prijenosna računala za osnovnoškolce, subvencije za školske papuče, za boravak u dječjem vrtiću, za školu u prirodi i školu plivanja te za učeničke prijevozne pokaze (SDUZDM, 2021). Evidentan je jedino nedostatak stipendija. Također, u općini je u procesu otvaranja i Poduzetnički inkubator, koji bi bio faktor buduće zaposlenosti obitelji općine (Šoštarić, 2021). Općina je izgradila i novu javnu zgradu opće namjene za smještaj doktora, stomatologa i ljekarne te osigurala prostore za djelovanje brojnih udruga. Uz novac iz europskih fondova planira se osnivanje i građenje zgrade Kulturnog centra Dubravica (ZŽ, 2019). Iako ovo nisu direktne populacijske mjere, na općinskoj razini one su itekako značajne za kvalitetu života stanovnika te profiliranje općine kao mjesta budućeg doseljavanja.

Općina Jakovlje, također, od 2017. godine mijenja pristup populacijskoj politici na bolje. U planu je izgradnja no-

vog vrtića jer je u starom došlo do popunjavanja kapaciteta. Općina ima veći broj učeničkih i studentskih stipendija i to u više kategorija te sufinancira vrtićki smještaj, školsku prehranu, nastavne materijale, školu u prirodi, školu plivanja i klizanja. Jedina je općina zaprešićkog područja koja sufinancira i srednjoškolske udžbenike (SDUZDM, 2021). Dugoročna populacijska politika svakako se odnosi i na otvaranje čak 450 radnih mjesta u novoizgrađenoj tvornici avionskih dijelova, koja već sad pridonosi doseljavanju u općinu (Općina Jakovlje, 2021). Problem općini predstavljaju neriješeni pravno-imovinski odnosi u industrijskoj zoni što koči daljnji razvoj otvaranja novih radnih mjesta. Ipak, već otvorenih 450 radnih mjesta u općinu je doselilo nekoliko novih obitelji, čiji članovi rade u spomenutoj tvornici te tako pridonose demografskom razvoju (Šobak, 2019).

Općina Luka ima najveću subvenciju za novorođenčad među analiziranim općinama i to čak 6000 kuna za prvorođeno i drugorođeno dijete, dok treće i svako sljedeće donosi 3000 kuna (SDUZDM, 2021). Ovo je jedinstven pristup gdje se roditelje potiče izdašno već za prvo dijete jer je prihvaćena realna činjenica kako će teško koja obitelj doći do trećeg djeteta te ih valja poticati da imaju barem dvoje djece jer je sve veći broj obitelji s jednim djetetom. U ovoj općini prisutne su standardne mjere za djecu i mlade u vidu raznih subvencija u školstvu, prijevozu i prehrani. Zanimljivo je kako općina školsku prehranu sufinancira svim učenicama pa im je obrok samo tri kune po danu (SDUZDM, 2021). Općina se oslanja na novoobnovljenu željeznicu prema Zaboku te gleda prema pojačanom doseljavanju na svoj teri-

Tab. 2. Mehaničko kretanje JLS-ova Zaprešićkog područja od 2010. do 2020. godine

Tab. 2 Mechanical movement of local self-government units in the Zaprešić area from 2010 to 2020 year

Općina / grad <i>Municipality / City</i>	Doseljeni <i>Immigrants</i>	Odseljeni <i>Emigrants</i>	Migracijski saldo <i>Migration balance</i>
Bistra	1602	1559	43
Brdovec	3242	3030	212
Dubravica	203	261	-58
Jakovlje	659	696	-37
Luka	287	262	25
Marija Gorica	514	500	14
Pušća	721	653	68
Zaprešić	6558	6854	-296

Izvor: DZS (2021b), ZZPUZZ-u (2020)
Source: DZS (2021b), ZZPUZZ-u (2020)

Tab. 3. Populacijske politike JLS-ova Zaprešićkog područja 2020. i 2021. godine

Tab. 3 Population policies of local self-government units in the Zaprešić area in 2020 and 2021

Općina / Grad Municipality / City	Subvencije za novorođenčad (prvo-drugo-treće) / Newborn subsidies (first-second-third)	Sufinanciranje vrtića / Kindergarten co-financing	Sufinanciranje školskih potreba / Co-financing of school needs	Stipendije / Scholarships	Sufinanciranje prometnih pokazaja / Co-financing of traffic shows	Stambena poticanja politika / Housing incentives policies	Projekti / Projects	Ostalo / Others
Bistra	1000-2000 -3000 kn	Da / Yes	Da-udžbenici, radne bilježnice i ostali materijali, školska prehrana, produženi boravak / Yes-textbooks, workbooks and other materials, school meals, extended stay	Da / Yes 300/500 kn	Da / Yes	Ne / No	Liječenje alkoholičara / Treatment of alcoholics	Sufinanciranje škole u prirodi i natjecanja / Co-financing of outdoor school and competitions
Brdovec	2000 kn	Da / Yes	Da-udžbenici, radne bilježnice i ostali materijali, školska prehrana, produženi boravak / Yes-textbooks, workbooks and other materials, school meals, extended stay	Da / Yes 400/800 kn	Da / Yes	Da / Yes	/	Stambena zona Januševac / Residential zone Januševac
Dubravica	2000 kn	Da / Yes	Da-besplatna računala, školske papučice, školska prehrana / Yes-free computers, school slippers, school meals	Ne / No	Da, za učenike / Yes, for school students	Ne / No	Poduzetnički inkubator / Business incubator	Sufinanciranje škole u prirodi i škole plivanja / Co-financing of outdoor school and swimming school
Jakovlje	2000-2500-3000 kn	Da / Yes	Da- radne bilježnice i materijali, srednjoškolski udžbenici / Yes-Workbooks and materials, high school textbooks	Da / Yes 400/600 kn	Da / Yes	Ne / No	Tvornica avio dijelova / Aircraft parts factory	Sufinanciranje škole u prirodi, škole plivanja i klizanja / Co-financing of outdoor school, swimming and sliding school
Luka	6000-6000-3000 kn	Da / Yes	Da-udžbenici, radne bilježnice i ostali materijali, školska prehrana, produženi boravak / Yes-textbooks, workbooks and other materials, school meals, extended stay	Da / Yes 500 kn	Da / Yes	Ne / No	/	Sufinanciranje škole u prirodi, škole plivanja i klizanja / Co-financing of outdoor schools, swimming and sliding schools
Marija Gorica	2000 kn	Da / Yes	Da-udžbenici, radne bilježnice i ostali materijali, školska prehrana, produženi boravak / Yes-textbooks, workbooks and other materials, school meals, extended stay	Ne / No	Da / Yes	Ne / No	/	Sufinanciranje škole u prirodi, škole plivanja i klizanja i maturalnog putovanja / Co-financing of outdoor school, swimming and sliding school and graduation trips
Pušća	1500 kn	Da / Yes	Da-radni materijali i školska prehrana / Yes-working materials and school nutrition	Da / Yes 300/500 kn	Da / Yes	Ne / No	Nadogradnja škole / School upgrade	Vrtić za djecu s posebnim potrebama / Kindergarten for children with special needs
Zaprešić	2500-5000-10000 kn	Da, i dadijice / Yes and the namy	Da-udžbenici, radne bilježnice i ostali materijali, školska prehrana, produženi boravak, „Školska shema“ / Yes-textbooks, workbooks and other materials, school meals, extended stay, „School scheme“	Da / Yes 500/1000 kn	Da / Yes	Ne / No	Novi vrtić / New kindergarten	Logopetska i sportska ambulanta / Speech therapy and sports clinic

Izvor: SDUZDM (2021)

Source: SDUZDM (2021)

toriji s mogućnošću putovanja do Zagreba za 30 minuta, a posebno se očekuje i razvoj poduzetničke zone uz prugu (Invest Croatia-ZG county, n. d.).

Općina Marija Gorica ostalim se općinama priključuje sa sličnim mjerama, ponajviše po uzoru na Općinu Dubrava. Glavni je nedostatak nedodjeljivanje učeničkih/studentских stipendija te niska naknada za novorođenčad. Općina sufinancira učeničke i studentske prijevozne pokaze, školsku prehranu potrebitima, školski pribor za razrednu nastavu, učiteljicu za produženi boravak, obuču za tjelesnu i zdravstvenu kulturu, boravak u vrtiću, školu plivanja i klizanja (SDUZDM, 2021). Ovo je jedina općina koja sufinancira i maturalna putovanja učenicima sedmih razreda. Također, općina organizira i ljetni program za osnovnoškolce „Ljeto u Mariji Gorici“ gdje roditelji mogu ostaviti svoju djecu ako ih nemaju gdje ostaviti na čuvanju tokom ljetnih praznika (Općina Marija Gorica, 2021).

U konačnici, Općina Pušća morala je prije nekoliko godina nadograditi osnovnu školu jer su joj se tadašnji kapaciteti upotpunili, pa sukladno tome općina trenutno nema toliko izražene poticajne populacijske politike, osim onih koje su prisutne i u obližnjim općinama. Prisutne su, dakle, standardne subvencije za školsku prehranu i prijevoz učenika te studenta, a općina financira i studentske/učeničke stipendije (SDUZDM, 2021). Velika je demografska mjera i otvaranje dječjeg vrtića za djecu s invaliditetom te sufinanciranje njegova djelovanja. Tako je u općini zamijećeno doseljavanje nekoliko obitelji, koje imaju djecom s posebnim potrebama jer u sklopu vrtića djeca mogu dobiti i pomoć logopeda, fizioterapeuta i drugih odgojno-obrazovnih djelatnika (Dječja posla, 2016).

Većina se populacijskih politika (tab. 3) općina zaprešićkog područja pokreće nakon 2015. godine izlaskom iz gospodarske krize, iako prije nisu bile niti značajnije potrebne zbog porasta broja stanovnika općina prirodnim i mehaničkim kretanjem, a danas se nastoji politikama zadržati barem stagnaciju prirodnog prirasta. U drugoj tablici može se vidjeti i migracijski pad ili rast općina te Zaprešića, koji sugerira kako je potrebno dalje razvijati populacijske politike u svrhu privlačenja novih useljenika, što je na razini općina zapravo povezano s cjelokupnim razvojem koji doprinosi povoljnosti za doseljavanje. Sve populacijske politike općina su dosta slične onoj gradskoj, prvenstveno su usmjerene na djecu i mlade, no sve se više uviđa i važnost zapošljavanja te stambenog zbrinjavanja. Teško je prognozirati kakvo se kretanje očekuje u budućnosti, no izuzetno je važno sljedeće desetogodišnje razdoblje kada bi se detaljnije vidio rezultat sadašnjih populacijskih politika.

RASPRAVA

Populacijske politike najčešće se donose na državnoj razini te su rijetko proučavane na lokalnoj ili regionalnoj razini, osobito u prostorno manjim državama, poput Hrvatske. Milinković (1996) navodi kako se tragovi o istraživanju kretanja populacije u utjecaja na njeno kretanje nalaze već u antičko doba, dok se danas populacijske politike većinski kreću u dva smjera, zaustavljanje rasta stanovništva ili poticanje rasta.

Hrvatska se našla u smjeru poticanja rasta, odnosno pronatalitetne populacijske politike, no prema većini znanstvenika prekasno implantirane s gotovo nepostojećim rezultatima (Wertheimer-Baletić, 2005). Kada se, pak, govori o rezultatima populacijske politike, Milinković (1996) navodi kako se oni gotovo niti ne bilježe, odnosno nitko ih ne prati ili se za većinu mjera niti ne zna kako bi se pratili njihovi efekti na stanovništvo. Iako je Središnji državni ured za demografiju i mlade unazad dvije godine objavio izuzetno detaljan popis svih demografskih mjera za sve jedinice lokalne samouprave izostao je način njihove validacije. Konkretno, čak se niti u znanstvenim radovima hrvatskih autora ne nailazi na istraživanja vezana uz tematiku validacije populacijskih politika. Istraživano zaprešićko područje u okvirima hrvatske demografske slike odudara određenim pozitivnim i stagnirajućim demografskim pokazateljima, no sve do nekoliko prethodnih godina nije postojao jasan plan populacijskih politika u istraživanim JLS-ovima. Još su Friganović i Šterc (1993) gotovo predvidjeli glavna usmjerenja današnjih populacijskih politika u Hrvatskoj i u zaprešićkom području što se može vidjeti kroz jaku naglašenost mjera za novorođenčad, predškolsku i školsku dob. Usporedbe radi, Stropnik i Šircelj (2008) 12 godina prije službenog hrvatskog popisa demografskih mjera već pišu u superlativima o vrlo sličnim populacijskim (obiteljskim) politikama na razini cijele Slovenije i iznose njihovu validaciju.

U zaprešićkom području javlja se i problem prisutan na nacionalnoj razini, a to je određeno neraspoznavanje demografske i populacijske politike, koja prema Milinkoviću (1996) obuhvaća puno širu sliku o populaciji za razliku od demografske koja se većinski odnosi na kvantitativne demografske pokazatelje. Problema u terminologiji ima još, jer se gotovo sve populacijske politike JLS-ova imenuju kao pronatalitetne, a mnoge su redistributivnog i eugeničkog karaktera. Ovo se može objasniti i na primjeru, kako sufinanciranje maturalnog putovanja u Mariji Gorici može nekoga potaknuti da ima više djece ili da osnuje obitelj baš u toj Općini. Evidentno je da je to mjera upućena već na prisutno stanovništvo u mjestu i na njihovu kvalitetu života.

Sljedeći je zanimljivi aspekt populacijskih politika zaprešićkog područja njihova međusobna sličnost. Neupitan zajednički povijesni razvoj ovoga prostora dovodi do fenomena da kada jedna općina objavu neku demografsku mjeru u vrlo kratkom razdoblju to nastoji učiniti i susjedna po gotovo istom principu primjene. Ne može stipendija u Općini Pušća biti veća ili manja od one u Općini Bistra. Malnar i Malnar (2019) navode kako Hrvatska nema jednak pristup demografskoj problematici niti u strategijama državne razine izrađenima u različitim ministarstvima, a kamoli na lokalnoj i regionalnoj razini. Još je veća tragedija kako Hrvatska i dalje nema Strategiju populacijskih politika, a zapravo jedini cjelokupni prikaz populacijskih politika, pogrešno zvanih demografske mjere, su prethodno spomenuti dokumenti SDUZDM-a.

Čipin i dr. (2014) navode kako na demografska kretanja, odnosno fertilitet utječu višestruki čimbenici, među kojima su najvažniji ekonomski, socijalni, psihološki, kulturološki, zdravstveni i povijesni. Svi ovi čimbenici variraju područja do područja ili od jednog do drugog razdoblja, pa istovremeno nezahvalno govoriti o populacijskoj politici usmjerenoj isključivo na djecu i mlade. Zaprešićko područje, kao i većina JLS-a Hrvatske kao ključ demografskog razvoja vide više rađanja i bolju skrb o djeci i mladima, no to je pomalo crno-bijela slika, kojoj sive tonove daju prethodno navedeni čimbenici. Križić (2005) i Živić (2007) navode i različite financijske mogućnosti za populacijske politike što se može vidjeti i u ovome primjeru gdje Grad Zaprešić ima puno veće financijske iznose za stipendije, sufinanciranja i slično. Ova pozitivno-negativna diskriminacija prema mjestu stanovanja ponovno vraća priču na moguću potrebu donošenja jedinstvenih minimalnih iznosa za sve oblike trenutno prisutnih populacijskih politika na razini cijele države.

U konačnici, postavlja se pitanje stvarnosti populacijskih politika. Što, primjerice, mladim roditeljima znači subvencija za školske papuče ako se ne mogu stambeno zbrinuti? Živić (2007) u recenziji na dokument Nacionale populacijske politike navodi važnost usklađenosti obiteljskog i poslovnog života kao jednog od prioriteta u demografskom razvoju. Tako je očito kako, primjerice, otvaranje tvornice avio-dijelova može biti magnet za razvoj Općine Jakovlje i to ne samo u gospodarskom nego i u demografskom smislu. Na lokalnoj razini populacijske politike odnose se skoro pa na svaku aktivnost u općini jer nakon svake kritike gotovo uvijek dolazi poznati hrvatski komentar kako je bolje da se išta radi nego ništa.

ZAKLJUČAK

Sukladno analiziranim populacijskim politikama zaprešićkog područja može se reći kako postoji velika orijentacija mjera prema djeci i mladima, a posebice za djecu vrtićke i osnovnoškolske dobi. Zaprešić i okolne općine imaju relativno „dobre“ stope prirodnog i mehaničkog kretanja stanovništva u odnosu na ostatak hrvatskih jedinica lokalne samouprave, ali sve općine unazad devet godina bilježe negativnu prirodnu promjenu, dok Zaprešić ima rast po stopi od 1,04. Glede rasta stanovništva useljavanjem, on je prisutan u pet općina s malim pozitivnim prirastom te se može zaključiti kako je razdoblje porasta broja stanovnika zaprešićkog kraja završilo.

Populacijske politike proučavanog prostora intenzivno se javljaju unazad pet do deset godina u općinama, a u Gradu imaju nešto dužu povijest. Još je uvijek rano govoriti o posljedicama populacijskih politika na demografsku sliku prostora, ali može se reći kako se barem za sada održavaju niske negativne prirodne promjene, a mehaničke variraju ovisno o godini. Kada je riječ o budućim populacijskim politikama, treba se dobro razmisliti u kojem se smjeru želi ići, sadašnji smjer razvoja cijeloga prostora povlačio je sa sobom i relativno dobru demografsku sliku. Svaka sugestija lokalnoj vlasti ide ka pokretanju stambenih populacijskih politika za mlade obitelji, Općina Brdovec bila je pionir u toj politici, ali financijska sredstva bila su odmažujući faktor. Jeftina zemljišta kao nekadašnji privlačni imigracijski faktor za Zagrepčane danas je nestao, a cijene svih nekretnina znatno su se povećale u promatranom prostoru.

Prema autorovu mišljenju, u budućnosti se treba djelovati kroz subvencije za gradnju kuća i kupnju zemljišta na područjima općina, dok Grad može raditi na izradi novog urbanog plana u kojem bi pretvorio još neka zemljišta sa sjevera naselja u građevinska i pokušati izgraditi nekoliko gradskih stanova kroz obnovu centra grada stradalog u potresu. Važna komponenta budućeg razvoja populacijskih politika bit će i politika zapošljavanja i otvaranja novih radnih mjesta što se već sada odlično može vidjeti u Općini Jakovlje. *Suma sumarum*, populacijske su politike nužne za što povoljniji demografski razvoj nekog područja, ali one moraju imati jasan cilj i usmjerenje te biti sadržajni faktor razvojnih strategija i ostalih aspekata ljudskog djelovanja.

LITERATURA

- Bačan, D. (2019): Demografska slika aglomeracije Zaprešić, uU: Depopulcijski momentum- multidisciplinarni pristupi proučavanju stanovništva: Zbornik radova (ur. *konfrencije* Kajić, S. (ur.), "Zagreb, Depopulcijski momentum- multidisciplinarni pristupi proučavanju stanovništva": 29.11.-1.12.2019., Zagreb, Klub studenata geografije, Zagreb, 21-25.
- Bašić, K. (2005): Apsolutna decentralizacija u populacijskom razvoju Zagrebačke aglomeracije, Hrvatski geografski glasnik, 67(1), 63-78.
- Blažić, Z. (2019): Razvoj i urbanizacija naselja Zaprešić od 1963.do 1995. godine, diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Zagreb.
- Čipin, I., Akrap, A., Knego, J., Međimurec, P., Đurđević, K. (2014): Demografski scenariji i migracije: stručna podloga za izradu Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, Ekonomski fakultet, Zagreb.
- Drobne, S., Drešček, U. (2019): Impact of Internal Migration on Population Redistribution in Slovenia, Business Systems Research 10(2), 49-60.
- Frganović, M. (1984): Egzodusna područja, (ne)razvijenost i populacijska politika u SR Hrvatskoj, Acta Geographica Croatica 19(1), 29-37.
- Frganović, M. A., Šterc, S. (1993): Demografski razvoj i populacijska politika Republike Hrvatske, Društvena istraživanja 2(1(3)), 151-165.
- Goljački, V. (2015): Monografija Zaprešića, Intergrafika TTŽ, Zagreb.
- Gupta, M. (2019): Satellite cities, završni rad, Nacionalni institut za tehnologiju, Hamirpur.
- Klarić, Z., (1986): Socijalno-geografsko diferenciranje naselja Zaprešić, Hrvatski geografski glasnik, 48(1), 161-176.
- Klemenčić, M. (2017): Što je Hrvatsko zagorje?, Studia lexicographica, Vol. 10/11(19/20), str. 19-34.
- Križić, M. (2005): Demografska politika u Hrvatskoj u uvjetima suvremenih demografskih kretanja, u: Stanovništvo Hrvatske – dosadašnji razvoj i perspektive: Zbornik radova (ur. Živić, D. i dr.), Zagreb, 15.-17. listopada 2005., Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar“, Zagreb, 353-368.
- Malnar, A., Malnar, D. (2019): Demografska problematika u strateškim političkim dokumentima Republike Hrvatske, Forum za sigurnosne studije 3, Vol. 3(3), str. 49-70.
- Milinković, D. (1996): Populacijska politika, Ljetopis socijalnog rada 3(1), 99-109.
- Nejašmić, I. (2005): Demografija: stanovništvo u prostornim odnosima i procesima, Školska knjiga, Zagreb.
- Orjević, M. (2012): Sateliti Zagreba-dinamika razvoja i funkcionalne značajke, diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Geografski odsjek, Zagreb.
- Slukan-Altić, M. (2007): Razvoj Brdovca i njegove uže okolice tijekom 18. i 19. stoljeća. Gazophylacium - časopis za znanost, umjetnost, gospodarstvo i politiku, Vol. XII (3-4), str. 9-22.
- Stropnik, N., Širčelj, M. (2008): Slovenia: Generous family policy without evidence of any fertility impact, Demographic research 19(26), 1019-1058.
- Vitez, M. (2017): Utjecaj jedinica lokalne i regionalne samouprave na formiranje populacijske politike - primjer Varaždinske županije, diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Geografski odsjek.
- Wertheimer-Baletić, A. (2000): Populacijska politika u zemljama s postranzicijskim obilježjima razvoja stanovništva. RAD Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 480, 163-181.
- Wertheimer-Baletić, A. (2004): Depopulacija i starenje stanovništva – temeljni demografski procesi u Hrvatskoj, Društvena istraživanja 13 (4-5), 631-651.
- Wertheimer-Baletić, A. (2005): Polazišta za populacijsku pronatalističku politiku u Hrvatskoj, Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci, Vol. 23(2), str. 217-236.
- Wertheimer-Baletić, A. (2005a): Polazišta za populacijsku pronatalističku politiku u Hrvatskoj, Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci 23 (2), 217-236.
- Wertheimer-Baletić, A. (2005b): Populacijska politika u razvijeni europskim zemljama, Rad, knjiga 492, Razred za društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 43, 297-330.
- Živić, D. (2007): Nacionalna populacijska politika, Revija za socijalnu politiku 14 (2), 261-264.

IZVORI

- Dječja posla (2016): U Pušći se otvara vrtić za djecu s teškoćama u razvoju, <http://www.djecjaposla.com/u-pusci-se-otvara-vrtic-za-djecu-sa-teskocama-u-razvoju/> (27.11. 2021.)
- ICZ.HR (2021): Uskoro kreće izgradnja toliko iščekivanog novog objekta dječjeg vrtića, <https://icz.hr/2021/02/18/uskoro-krece-izgradnja-toliko-iscekivanog-novog-objekta-djecjeg-vrtica/> (12. 12. 2021.)
- Invest Croatia-ZG county (n. d.): Gospodarska zona Luka, <http://www.invest-croatia-zg-county.com/poduzetnicke-zone/opcina-luka/> (27.11. 2021.)
- Migracija stanovništva Republike Hrvatske u 2020., Priopćenje 1334-0557, DZS, Zagreb, 2021b.
- Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857.-2001., Statistička izvješća, DZS, Zagreb, 2005.
- Općina Bistra (2021): Želim posao – predstavljene projektne aktivnosti, <https://bistra.hr/zelim-posao-predstavljene-projektne-aktivnosti/> (12. 12. 2021.)
- Općina Brdovec (n. d.): Stambena zona Janusevec, http://www.brdovec.hr/galerije/stambena_zona_janusevec (12. 12. 2021.)
- Općina Jakovlje (2021): Počela izgradnja tvornice avio dijelova u poslovnoj zoni Sjever 2 u kojoj će se u prvoj fazi zaposliti 450 djelatnika, <https://jakovlje.hr/novost/pocela-izgradnja-tvornice-avio-dijelova-u-poslovnoj-zoni-sjever-2-u-kojoj-ce-se-u-prvoj-fazi-zaposliti-450-djelatnika.-2319> (12. 12. 2021.)
- Općina Marija Gorica (2021): Edukativno - zabavni program Općine Marija Gorica za osnovnoškolce, <http://marija-gorica.hr/images/dokumenti/brosure/ljeto-u-mariji-gorici.pdf> (12. 12. 2021.)
- Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, Statistička izvješća, DZS, Zagreb, 2013.
- Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2021. godine: popisane osobe, kućanstva i stambene jedinice, prvi rezultati Popisa 2021. po naseljima, statističko izvješće, DZS, Zagreb, 2022.
- Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske u 2020., Statistička izvješća 1334-0557, DZS, Zagreb, 2021a.
- SDUZDM (2021): Demografske mjere JLP(R)S-ova 2020. godine, <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjojOWRiMzY0NDExMWJkMC00ZDYzLW12MzUtNzI0YzEwOWM0MzQxIiwidCI6Ijg2YTlyNzYzLWY1ZDgtNDI1O-S05ZTk5LTM0MzZiNTFmMmNkZiIsImMiOiJ9> (12. 12. 2021.)
- Šobak, M. (2019): Kako smo u naše Jakovlje doveli tvornicu aviona: Ovdje će proizvoditi dijelove za Boeing, Airbus..., <https://www.vecernji.hr/zagreb/kako-smo-u-nase-jakovlje-doveli-tvornicu-aviona-1322912> (27.11. 2021.)
- Šošarić, Z. (2021): Dubravica: na mjestu stare škole, moderna višenamjenska zgrada, <https://zapad.tv/dubravica-na-mjestu-stare-skole-moderna-visenamjenska-zgrada/> (12. 12. 2021.)
- Zagrebačka županija (2019): Proslavljen Dan općine Dubravica, <https://www.zagrebacka-zupanija.hr/vijesti/4640/proslavljen-dan-opcine-dubravica> (12. 12. 2021.)
- ZZPUZZ (2020): Izvješće o stanju u prostoru Zagrebačke županije 2016. - 2020. godine, https://www.zpuzz.hr/cms_files/2021/02/1614064238_izvjesce-o-stanju-u-prostoru-zg-zupanije-2016-2020.pdf (12. 12. 2021.)
- Župan.hr (2021): Zagrebačka županija: U školama se i ove godine provodi projekt Školska shema voća i povrća te mlijeka i mliječnih proizvoda, <https://zupan.hr/vijesti/zagrebacka-zupanija-u-skolama-se-i-ove-godine-provodi-projekt-skolska-shema-voca-i-povrca-te-mlijeka-i-mlijecnih-proizvoda/> (12. 12. 2021.)

SUMMARY

Population policies are an important part of the demography of an area, and are most often adopted at the national level. This paper investigates population policies at the local level, ie in the City of Zaprešić and in seven municipalities in the Zaprešić area. Until the 1990s, the selected area formed a single city municipality of Zaprešić, while today's Municipality of Jakovlje was part of the Municipality of Stubica. For the purpose of preparing the paper, secondary data on population policies in selected local self-government units were analyzed, interpreted and synthesized. In addition to secondary data, the author's personal acquaintance with space and the processes that take place in it also contributed to the work. The paper also gives a general overview of the demographic development of the City of Zaprešić and the surrounding municipalities, supplemented by valid graphic contributions. An interview was chosen for the method of collecting primary data, which was conducted with the City of Zaprešić's financial advisor, to whom the author was referred by the city administration when mentioning the topic of population policies. The advisor answered all the questions thoroughly and everything said coincides with the official documents of the State Office for Demography and Youth, which were of great reference importance in the overall writing of the paper. Analyzes of po-

pulation policies in the Zaprešić area have shown that most measures are aimed at children and young people, and all policies are considered pronatal. The analysis noted the lack of measures for young families in terms of housing or some other terms of employment opportunities. Compared to previous research, it can be seen that almost all works on population policies relate to the entire territory of Croatia, while most of the measures mentioned twenty or more years ago are still relevant today and are relevant today's population policies. Also, the lack of timely validation of the impact of population policies on demographic trends in an area was noted. For the past 20 years, the Zaprešić area has had mostly positive demographic indicators, but today most local self-government units are recording negative natural and mechanical population changes. It is very important for the future that the population policies of the Zaprešić area manage to maintain at least stagnant demographic trends because it is obvious that the phase of population growth in the area is over and now we need to react in time if we want to continue the overall development. Summa summarum, the basis of any development of any area is man, and population policies cover much more than those found in this analysis and need to be aligned with the overall socio-economic development of the area.

Danijel Bačan

Danijel Bačan, univ. bacc. geogr.
Brdovečki put 40, Šenkovec (Brdovec)
danijel.bacan@student.geog.pmf.hr